

Dr. Babasaheb Ambedkar Open University
Term End Examination July – 2026

Course Name : BSW

Subject Name : માનવ સંસાધન અને વ્યવસ્થાપન

Subject Code : BSW-403

Date : 11-07-2026

Time : 03:00pm to 05:15pm

Max Marks : 70

પ્રશ્ન-1. નીચેનામાંથી કોઈપણ એક પ્રશ્નનો જવાબ આપો.

(14)

- (1) વ્યવસાય વિશ્લેષણનો (Job Analysis) અર્થ અને વ્યાખ્યા સમજાવી, તેના ઉદ્દેશ્યોની ચર્ચા કરો.
- (2) સંચાલન વિકાસનો ખ્યાલ સ્પષ્ટ કરો અને તેના ઉદ્દેશ્યો સમજાવો.

પ્રશ્ન-2. નીચેનામાંથી કોઈપણ એક પ્રશ્નનો જવાબ આપો.

(14)

- (1) ઔદ્યોગિક સંબંધોના વિકાસમાં સરકારની ભૂમિકા લખો.
- (2) ઔદ્યોગિક સંચારના માધ્યમો (વ્યક્તિગત, લેખિત, મૌખિક) નું વિગતવાર વર્ણન કરો.

પ્રશ્ન-3. નીચેનામાંથી કોઈપણ એક પ્રશ્નનો જવાબ આપો.

(14)

- (1) વ્યવસાયનો પરિચય એટલે શું? તેના ઉદ્દેશ્યો અને મહત્ત્વ સમજાવો.
- (2) અસરકારક માનવ સંસાધન આયોજન પ્રક્રિયાના તબક્કાઓની (પગલાં) વિસ્તૃત ચર્ચા કરો.

પ્રશ્ન-4. ટૂંકનોંધ લખો (કોઈપણ બે).

(14)

- (1) ભારતીય બંધારણની 7મી અનુસૂચિમાં શ્રમ સંબંધિત કઈ બાબતોનો સમાવેશ થાય છે?
- (2) શિસ્તના 'હકારાત્મક અભિગમ' વિશે ટૂંક નોંધ લખો.
- (3) માનવ સંસાધન વ્યવસ્થાપન ના કાર્યો માટે ડેલ ચોડર દ્વારા આપવામાં આવેલા આઠ મુખ્ય કાર્યો જણાવો.
- (4) વેતન નિર્ધારણની 'મેરિટ રેટિંગ' પદ્ધતિ સમજાવો.

(1) 1983ની યોજના કયા ઉદ્યોગો માટે લાગુ હતી?

A) સરકારી ક્ષેત્રના	B) જાહેર ક્ષેત્રના ઉદ્યોગો
C) ખાનગી ક્ષેત્રના ઉદ્યોગો	D) નાનો ઉદ્યોગ

(2) 360° પ્રદર્શન મૂલ્યાંકનમાં કોનો સમાવેશ થાય છે?

A) માત્ર સુપરવાઈઝર	B) માત્ર કર્મચારી પોતે
C) સુપરવાઈઝર, સાથીદારો, ગૌણ અધિકારીઓ,	D) માત્ર HR વિભાગ
ગ્રાહકો વગેરે	

(3) પસંદગીનું મહત્વ કઈ બાબત માટે છે?

A) ઉત્પાદન ખર્ચ વધારવા	B) કર્મચારી ટર્નઓવર ઘટાડવા
C) અસંતોષ વધારવા	D) નીતિઓ બદલવા

(4) ઔદ્યોગિક સંચારમાં “ડાઉનવર્ડ કોમ્યુનિકેશન”નો અર્થ શું છે?

A) નીચલા સ્તરેથી ટોચના સ્તરે માહિતી જવી	B) ટોચના સ્તરેથી નીચલા સ્તરે માહિતી આપવી
C) સમાન સ્તર વચ્ચે માહિતી આપવી	D) બાહ્ય સંસ્થાઓ સાથે વાતચીત કરવી

(5) કાયમી ઓર્ડર અધિનિયમ, 1946'નો મુખ્ય હેતુ શું છે?

A) કામદારોના પગારમાં વધારો કરવો	B) કામદારોના વર્તન પર નિયંત્રણ રાખવું
C) સેવા શરતોમાં એકરૂપતા લાવવી	D) ઉદ્યોગોને રાષ્ટ્રીયકરણ કરવું

(6) નીચેના પૈકી કયો ફરિયાદનો તબક્કો નથી?

A) અસંતોષ	B) ફરિયાદ
C) ફરિયાદો (Grievance)	D) પુરસ્કાર

(7) તાલીમના સિદ્ધાંતોમાં કયો સિદ્ધાંત આવતો નથી?

A) સતત તાલીમ	B) કર્મચારીની જરૂરિયાત મુજબ તાલીમ
C) આકસ્મિક તાલીમ	D) લક્ષ્યાંક આધારિત તાલીમ
